

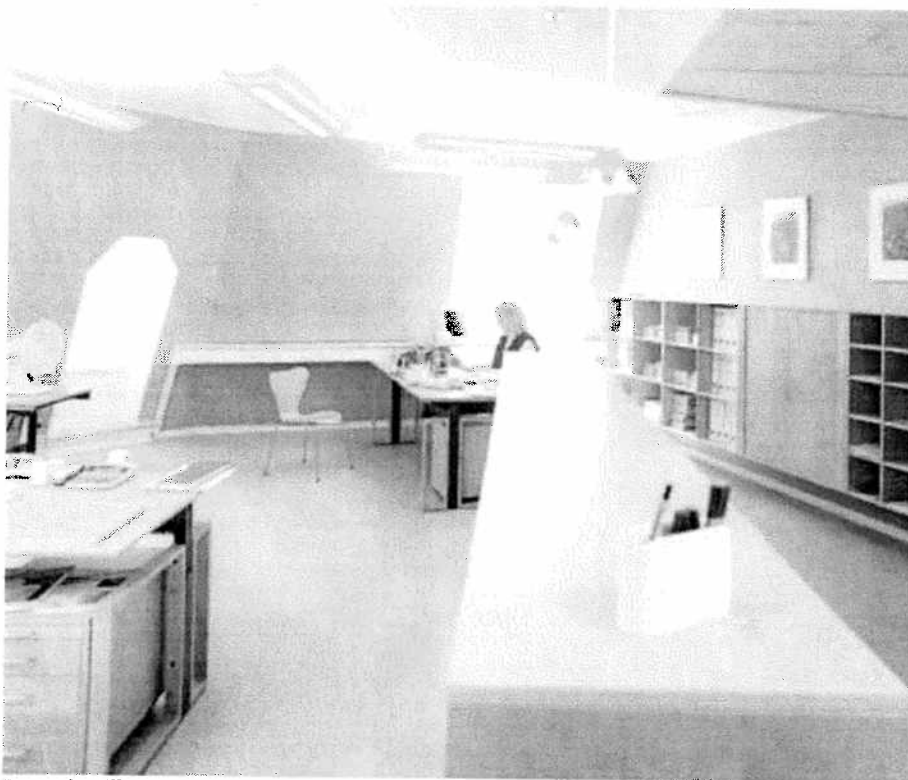

DANMARKS DOMSTOLE nr. 40, marts 2008

Nævnet under overfladen

Procesbevillingsnævnet er ikke retsskabende og har derfor en naturlig rolle i baggrunden, mener nævnets nye formand. Men bag scenen er nævnets position i dag alt andet end usynlig.

Af kommunikationskonsulent Emil Melchior, Domstolsstyrelsen

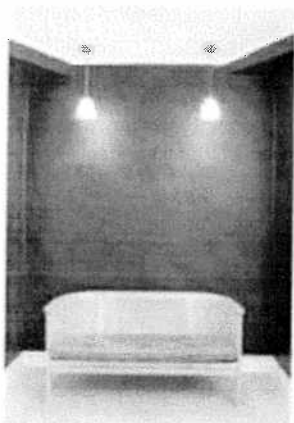
Procesbevillingsnævnet. Foto: Lars Grunwald.

En tilfældig sag ligger på bordet. Der ligger vel omkring 30-40 siders sagsakter og notater i bunken, som over for omverdenen udmønter sig i to eller tre bogstaver. Ja eller nej. Begrundelsen for afgørelsen kommer nemlig aldrig uden for dørene i Procesbevillingsnævnets lokaler. Trods den centrale placering på fjerde sal med udsigt ud over Rådhuspladsen i København er nævnet formentlig ikke centralt placeret i mange menneskers bevidsthed.

“Jeg tror, der er en del uvidenhed og fordomme om vores arbejde. Nævnets afgørelser begrundes ikke offentligt, men det betyder ikke, at man som fuldmægtig ikke har foretaget en grundig gennemgang af både faktum og jura i sagerne.

Vi laver et notat i hver sag til brug for nævnets medlemmer. Det kan måske ude fra set godt

virke lidt tørt at arbejde i sekretariatet, men det er det bestemt ikke. Hver sag byder på nye spændende udfordringer, og som fuldmægtig får du lov til at beskæftige dig med mange sagstyper af civil- og strafferetlig karakter,” siger fuldmægtig Anne-Lie Grube.

Procesbevillingsnævnet. Foto: Lars Grunwald.

Formanden for Procesbevillingsnævnet er højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen.

Procesbevillingsnævnet. Foto: Lars Grunwald.

Ikke en domstol

Nævnet er i dag på mange måder en ny organisation. Der er kommet en ny afdeling for klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces. Derved har nævnet fået et bredere sagsgrundlag og en større variation i arbejdsopgaverne, som yderligere er blevet styrket af domstolsreformen. Samtidig har nævnet fra den 1. januar 2008 haft en ny formand, højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen. Tilbage i 1996 var hun som byretsdommer selv med til at fastlægge arbejdsformerne i det dengang nyoprettede nævn for appelsager.

Nævnet begrunder alene sine afgørelser med henvisning til en paragraf i retsplejeloven, hvilket er forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed. Det kan imidlertid gøre det svært for modtagerne at forstå baggrunden for et afslag og dermed give anledning til kritik.

“Jeg tror, der er en del uvidenhed og fordomme om vores arbejde. Nævnets afgørelser begrundes ikke offentligt, men det betyder ikke, at man som fuldmægtig ikke har foretaget en grundig gennemgang af både faktum og jura i sagerne.”

“Vi er ikke specielt synlige, for vi skaber ikke ret på samme måde som for eksempel Højesteret. Det er domstolene, der skaber og begrunder, hvad der er gældende ret. Jeg mener, at det er begrundelsen for, at Procesbevillingsnævnet ikke skal give en retlig redegørelse for sine afgørelser. Selvom vi selvfølgelig i et vist omfang foretager de samme overvejelser, som en domstol gør, ville en offentlig redegørelse i højere grad få en retsskabende effekt. Vi er et bevillingsnævn, som ikke har anden rolle end at sige ja eller nej,” siger Marianne Højgaard Pedersen.

Fra den 1. januar 2008 har Marianne Højgaard Pedersen skiftet dommerkappen ud med fuldtidsjobbet som nævnformand. Arbejdsgangene er ganske forskellige fra arbejdet i

Højesteret, hvor der kan bruges en uge på at behandle en enkelt sag. Der hører dommerne på advokater, forbereder egen votering og dykker ned i sagen med en grundighed, som er helt unik, forklarer hun. Til nævnsmødet den kommende fredag skal Marianne Højgaard Pedersen derimod forberede 30 sager.

“Vi er ikke specielt synlige, for vi skaber ikke ret på samme måde som for eksempel Højesteret.”

“Men selvom vi behandler mange sager, er vi ikke bare et ekspeditionskontor. Juraen er i højsædet. Vi bruger god tid på at sætte os ind i hver enkelt sag, for vi er en vigtig brik i det samlede system. Det er os, der bestemmer, hvilke sager der skal have lov til at gå gennem tre instanser og dermed fra landsret til Højesteret og for de små sagers vedkommende fra byret til landsret. Derfor skal man ikke glemme, at nævnets afgørelser har meget stor betydning for domstolens brugere”, siger Marianne Højgaard Pedersen.

Hvad er Procesbevillingsnævnet?

Nævnet er opdelt i to afdelinger. Nævnets afdeling for appeltilladelser kan give ankeog køretilladelse i alle typer af sager. Det kan for eksempel være strafudmåling, varetægtsfængsling, forældremyndighed, arbejdsretssager, udvisningssager, EU-ret og menneskeret.

Nævnets afdeling for fri proces behandler klager over Civilstyrelsens afslag om fri proces.

Nævnet er bredt sammensat af dommere fra Højesteret, landsret og byret samt repræsentanter for advokatbranchen og universitetssektoren.

Hver fredag holder Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser møde. Om torsdagen holder afdelingen for fri proces møde. På hvert møde er der 25-35 sager på dagsordenen, som fuldmægtigene har forberedt i løbet af ugen. Arbejdet har derfor en særlig cyklus, fordi sagerne skal sendes til nævnets medlemmer henholdsvis hver torsdag og onsdag i den foregående uge.

Procesbevillingsnævnets sekretariat forbereder de sager, som nævnet behandler hver uge. I øjeblikket er der 14 fuldmægtige, fire kontorfunktionærer, to studenter, to chef-konsulenter og en sekretariatschef ansat i sekretariatet.

Hvem er nævnet?

Afdelingen for appeltilladelser består af følgende fem medlemmer:

- Højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen (formand)
- Landsdommer Claus Levy
- Byretsdommer Poul Holm
- Professor Torsten Iversen
- Advokat Søren Stenderup Jensen

Suppleanter:

- Højesteretsdommer Jon Stokholm
- Landsdommer Svend Bjerg Hansen
- Byretspræsident Vagn Kastbjerg
- Professor Lars Bo Langsted
- Advokat Jakob Juul
- Advokat Lars Lindhard

Afdelingen for appeltilladelser består af følgende fem medlemmer:

- Landsdommer Elisabeth Mejnertz (afdelingsformand)
- Byretsdommer Charlotte Elmquist
- Advokat Christian Alsøe

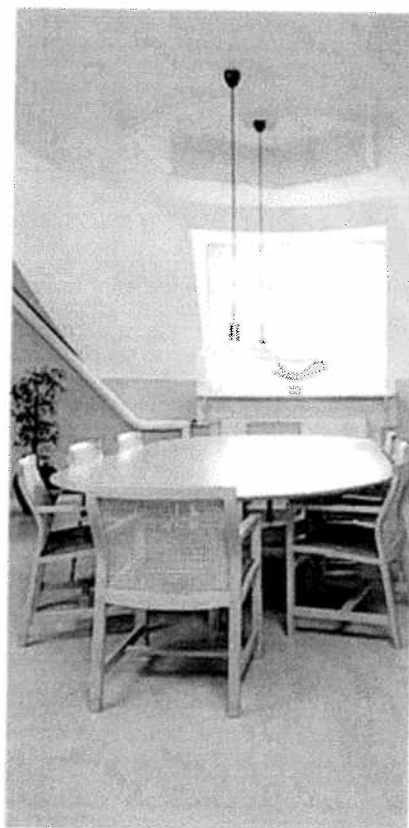
Suppleanter:

- Landsdommer Henrik Bloch Andersen
- Byretsdommer Poul Erik Nielsen
- Advokat Pernille Backhausen
- Advokat Tove Dahl
- Advokat Helle Lokdam

Tid til fordybelse

Nævnet er et sted for jurister med det allerstørste J. Her bliver der redet på paragraffer til den store guldmedalje. Ikke noget med tværfaglighed og projektorientering. Det drejer sig om juridisk sagsbehandling, og i dag står menuen på alt fra en sag om skimmelsvamp til en højprofileret terrrorsag. Efter en kort rundspørge blandt fuldmægtigene bliver det hurtigt klart, at det netop er fordybelsen i juraens kringelkroge, som trækker.

“En af grundene til, at jeg søgte Procesbevillingsnævnet, var, at jeg gerne ville dykke ned i juraen blandt andet med henblik på en eventuel senere landsretskonstitution. Arbejdet her giver en rigtig god mulighed for at komme til bunds i både forarbejder og teori. Det gør du selvfølgelig også ved domstolene, men her har du grundet arbejdsformen bare større mulighed for at fordybe dig i de enkelte sager, og det er jeg rigtig glad for. Arbejdet er også meget varieret, hvad angår sagskategorier. Jeg lærer derfor noget nyt hele tiden,” siger fuldmægtig Lone Kjær, der tidligere har været dommerfuldmægtig.

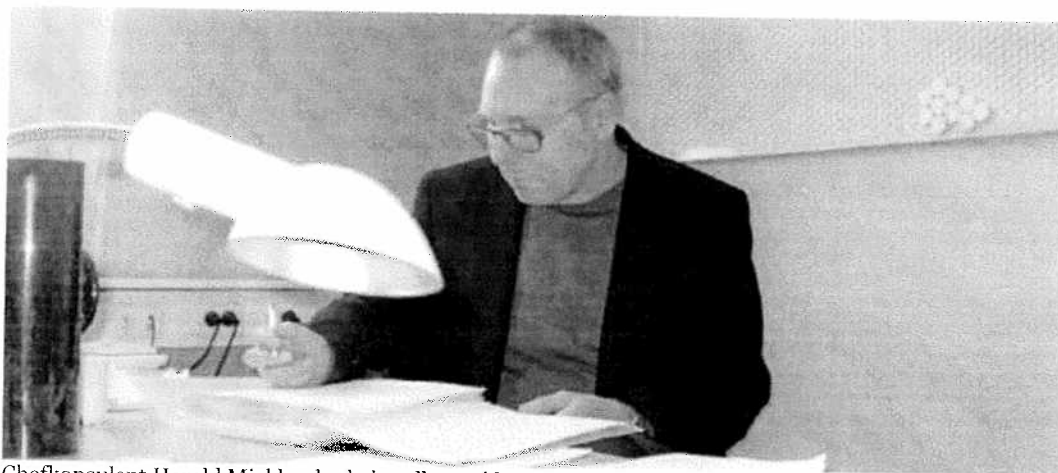

Procesbevillingsnævnet. Foto: Lars Grunwald.

Lone Kjær tilføjer, at mange nok generelt har det indtryk, at nævnet – igen grundet arbejdsformen – er en meget stille arbejdsplads, men hun understreger, at nævnet er en dynamisk arbejdsplads.

“I den tid, jeg har været her, er personalet næsten fordoblet, og det har klart øget dynamikken. Vores arbejdsmiljø er på alle måder rigtig godt,” siger Lone Kjær.

Hver fuldmægtig skal cirka nå en sag om dagen. For at skabe afveksling i hverdagen behandler medarbejderne skiftevis en appelsag og en klagesag om fri proces. Tiden i Procesbevillingsnævnet er en god forberedelse til dommerhvervet, siger Peter Thønnings, der tidligere har arbejdet i Procesbevillingsnævnet som fuldmægtig. I dag er han dommer ved Retten i Roskilde.

Chefkonsulent Harald Micklander behandler en klagesag.

“Ved at læse mange domme og kendelser bliver du fortrolig med, hvordan du kan skrive sådanne afgørelser. Du bliver skarp på de processuelle regler, og du bliver god til spørgsmål om sagsomkostninger. Igennem arbejdet i nævnet stifter du også bekendtskab med store retssagskomplekser og sagskategorier, som du ikke nødvendigvis bliver præsenteret for, når du er dommerfuldmægtig. Du får “domstolsjuraen” præsenteret i hele sin mangfoldighed,” siger Peter Thønnings.

“Men selvom vi behandler mange sager, er vi ikke bare et ekspeditionskontor. Juraen er i højsædet. Vi bruger god tid på at sætte os ind i hver enkelt sag, for vi er en vigtig brik i det samlede system.”

Løbende feedback

Omvendt er Procesbevillingsnævnet ikke et sted for folk med stort behov for brugeradgang og kimende telefoner. Hovedopgaven er den skriftlige juridiske sagsbehandling, så hvis du har behov for stor brugerkontakt, så er nævnet måske ikke det rette sted, mener dommeren. En af nævnets chefkonsulenter, Harald Micklander, der har det daglige ansvar for fri proces-afdelingen, fremhæver, at den manglende brugeradgang giver fleksibilitet i hverdagen.

Fuldmægtig Anne-Lie Grube.

“Endvidere kan du ofte gå direkte til den juridiske behandling af sagen, da der som udgangspunkt ikke indhentes yderligere oplysninger fra parterne efter modtagelse af klagen eller ansøgningen. En del af det praktiske arbejde fra domstolene med udveksling af processkrifter og øvrig sags-forberedelse er derfor ikke relevant, og du kan i fri processager straks koncentrere dig om vurderingen af, hvorvidt klageren har udsigt til med-hold,” siger Harald Micklander.

Også Anne-Lie Grube kan nikke genkendende til den forholdsvis begrænsede kontakt til omverdenen. I starten måtte hun af og til lige løfte røret for at se, om der stadig var forbindelse. Til gengæld er der tid til dybden, socialt sammenhold og sparring.

“I den tid, jeg har været her, er personalet næsten fordoblet, og det har klart øget dynamikken.”

“Da jeg begyndte herinde, blev jeg positivt overrasket over den gode feedback. Jeg kommer fra et advokatkontor, hvor man kun gik ind til chefen, hvis det virkelig brændte på. Her er det nærmest forudsat, at du løbende spørger din chef, fordi det er meningen, at du skal lære noget ved at arbejde i nævnet. Samtidig får du lov til at overvære nævnets behandling af dine egne sager hver uge. Her får du direkte feedback fra blandt andet højesteretsdommere og landsdommere. Folk med 20-30 års erfaring,” siger Anne-Lie Grube.

Nye love, nye arbejdsformer

Men selvom nævnets hovedopgaver for de fleste også vil være et lukket land i fremtiden, så er det ingen hemmelighed, at der sker noget i Procesbevillingsnævnet i disse år. Hver gang der kommer nye love, vil der være en forskudt effekt i nævnet, fordi det skal tage stilling til byretternes og landsretternes nye praksis. I øjeblikket er der nok at forholde sig til. Småsagsprocessen, ny arvelov og nævningereformen for ikke at tale om instansreformen. Marianne Højgaard Pedersen forklarer:

“Domstolsreformen har og vil få en væsentlig indflydelse på vores daglige virke. Når alle sager skal starte i byretten, betyder det, at der ikke længere er fri appeladgang fra landsret til Højesteret i de store sager eller i sager mod det offentlige. Derfor bliver det nu os, der kommer til at sortere i de sager i det omfang, de ikke bliver henvist til landsretten med det samme. Jeg vil tro, at vi får flere sager, og at vi kommer til at give nogle flere bevillinger.

“Jeg vil tro, at vi får flere sager, og at vi kommer til at give nogle flere bevillinger i hvert fald i en overgangsperiode, indtil byretterne vænner sig til at henvise alle de principielle sager til landsretten.”

I hvert fald i en overgangsperiode, indtil byretterne vænner sig til at henvise alle de principielle sager til landsretten. Nævnet ser for eksempel stort set aldrig en drabssag, fordi der tidligere har været fri appeladgang fra landsretten til Højesteret. Nu starter de i byretten, og det betyder, at vi også kommer til at se på den slags sager. Alt i alt har vi en stor og spændende opgave foran os, som jeg ser frem til at være med til at løse”.